

сн 116528

Ваня Стоянова

БЪЛГАРИТЕ В ТУРЦИЯ (1913–1945)

БЪЛГАРИТЕ
В ТУРЦИЯ
(1913–1945)

ВАНЯ СТОЯНОВА

БЪЛГАРИТЕ В ТУРЦИЯ (1913–1945)

НЕ СЕ ИЗНАСЯ

ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ –
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

СОФИЯ • 2022

93862

94 (497.2) (560) + 323.15 (=867)

Научни рецензенти:

Проф. дин Лизбет Любенова

Проф. дин Светлозар Елдъров

Научен редактор:

Проф. д-р Евгения Калинова

БИБЛИОТЕКА - УНСС

Инв. №

120000134274

На корицата: Борис Охридски с цариградски българи,
30-те години на XX век

© Ваня Петрова Стоянова, автор, 2022

© Борислав Иванов Къосев, художник на корицата, 2022

© Институт за исторически изследвания –

Българска академия на науките, 2022

ISBN 978-954-2903-57-4

БИБЛИОТЕКА
УНСС
СОФИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	7
------------	---

ПЪРВА ГЛАВА

ГОДИНИ СЛЕД ВОЙНА И ВЪВ ВОЙНА (1913–1918 г.).....	30
---	----

1. Етнодемографски процеси	30
2. Наследството на Екзархията	58
2.1. Статутът на Екзархийското заместничество. Екзархийските имоти.....	58
2.2. Църковната организация на българите в Османската империя след Балканските войни	78
2.3. Българските училища в Турция	92

ВТОРА ГЛАВА

В КРАЯ НА ИМПЕРИЯТА (1918–1922 г.)	114
--	-----

1. Източнотракийският въпрос в мирните договори (1919–1920 г.)	114
2. Положението на българите в Турция в първите следвоенни години (1919–1920 г.).....	134
3. Българското учебно и църковно дело в Цариград (1920–1922 г.)	145
4. Гръцкото управление на Източна Тракия (1920–1922 г.)	169

ТРЕТА ГЛАВА

ОТ ЛОЗАНА ДО АНГОРА (1922–1925 г.).....	188
---	-----

1. Въпросът за Източна Тракия на Лозанската конференция (1922-1923 г.)	188
2. Ангорският договор (1925 г.) и източнотракийският въпрос	208
3. Българите в Турция след гръцкото управление (1922–1925 г.).....	225
3.1. Етнодемографски промени и социален статус	225
3.2. Екзархийското дело	246

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

БЪЛГАРСКАТА ОБЩНОСТ В РЕПУБЛИКА ТУРЦИЯ

(1926–1939 г.)	286
1. Численост, занятия, правен статут	286
2. Екзархийското ведомство	314
3. Българските училища в Турция.....	335
4. Обществен живот	362

ПЕТА ГЛАВА

ИЗПИТАНИЯТА НА ВОЕННОТО ВРЕМЕ

(1939–1945 г.)	380
1. Състоянието на българската общност и българските институции в Турция.....	380
2. Българите в Турция и данъкът „варлък“ (1942–1944 г.).....	394
3. Вдигането на схизмата (1945 г.).....	419

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

430

ПРИЛОЖЕНИЕ

437

Цариградски договор между България и Турция за полюбовното уреждане върху една трайна база редът на нещата, създаден след станалите събития подир сключването на Лондонския договор и установяването на отношения на приятелство и добросъседство	437
---	-----

Съглашение между България и Турция за бежанците от Тракия.....	446
---	-----

Договор за приятелство между България и Турция.....	448
---	-----

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА.....

454

СЪКРАЩЕНИЯ

471

BULGARIANS IN TURKEY (1913–1945)

(SUMMARY)	472
-----------------	-----